

Οδηγός Διαβούλευσης

Εισηγήσεις / σχόλια για τον Οδηγό Διαβούλευσης ΓΔ Ανάπτυξης ΥΠΟΙΚ και Γενικά σχόλια

Αποτελεί κοινό τόπο πως οι δημόσιες διαβουλεύσεις αποτελούν, ή τουλάχιστον, θα πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο κόμμι στον τομέα λήψης αποφάσεων αφού προωθούν έμπρακτα και αποτελεσματικά τα ιδανικά της διαφάνειας, της συνεργασίας και της συμμετοχής. Ταυτόχρονα, το δικαίωμα διαβούλευσης δύναται να λειτουργήσει ως τροχοπέδη στη διαφθορά, μία διαπίστωση που ενισχύεται από το παράδειγμα του Ηνωμένου Βασιλείου.

Συγκεκριμένα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου οι δημόσιες διαβουλεύσεις εδράζονται στο ευρύτερο πλαίσιο διακυβέρνησης της χώρας, η διαφθορά διατηρείται σε αρκετά χαμηλά ποσοστά, ως αποτέλεσμα των βελτιωμένων συστημάτων για την άσκηση πιέσεων από το κοινό για νέες πολιτικές, όπως φαίνεται από Πράξεις όπως η Διαφάνεια του Λόμπι, η Μη Κομματική Εκστρατεία και η Διοίκηση Συνδικάτων του 2014.

Με αφετηρία τις θέσεις αυτές, σας παραθέτω τις κύριες εισηγήσεις/σχόλια του παρόντος εγγράφου σε ότι αφορά μία πιο βελτιωμένη πρακτική δημόσιων διαβουλεύσεων στην Κύπρο.

Εισηγήσεις / σχόλια για τον Οδηγό Διαβούλευσης ΓΔ Ανάπτυξης ΥΠΟΙΚ

(α) Εξισορρόπηση διαφάνειας και πρόσθετου φόρτου και κόστους

Σε ό,τι αφορά τη διαφάνεια, πέραν από τους εμπλεκόμενους φορείς που θα ανευρεθούν από την αρμόδια αρχή, οι δημόσιες διαβουλεύσεις να αναρτώνται στην επίσημη σελίδα ούτως ώστε να μπορεί και ο κάθε πολίτης να συνεισφέρει με την όποια ανατροφοδότηση.

Επίσης, με την εγγραφή στο newsletter να υπάρχει ενημέρωση για τις δημόσιες διαβουλεύσεις που αναμένεται να αρχίσουν, για αυτές που βρίσκονται σε εξέλιξη καθώς και για αυτές που έχουν ολοκληρωθεί.

Ακόμη, η αρμόδια αρχή θα πρέπει να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε οι εμπλεκόμενοι φορείς τόσο στον τομέα των επιχειρήσεων, της ακαδημίας, των τεχνοκρατών και της κοινωνίας πολιτών, να γίνονται γνώστες αυτής της διαδικασίας νομοθέτησης.

Σε ό,τι αφορά τον πρόσθετο φόρτο και κόστος, δεν τίθεται το όποιο θέμα σε επίπεδο κρατικής δαπάνης, διότι ο αρμόδιος λειτουργός ο οποίος θα είναι υπεύθυνος για τη συγγραφή της όποιας νομοθεσίας, αναμένεται να εξοικονομήσει πολύτιμο ερευνητικό χρόνο λόγω της ανατροφοδότησης που θα λαμβάνει από τους άμεσα εμπλεκόμενους φορείς.

Επιπρόσθετα, αν υπάρξει το όποιο θέμα, η αρμόδια υπηρεσία όπως προβεί στις ανάλογες διευθετήσεις καθηκόντων σε δημόσιους λειτουργούς που επιτελούν υποτυπωδώς το δημόσιό τους λειτουργήμα, προς αποφυγή των όποιων πρόσθετων κρατικών δαπανών.

Τέλος, σε περίπτωση ύπαρξης πρόσθετων αναγκών συστήνεται όπως γίνουν οι ανάλογες αποκοπές από τον προϋπολογισμό της κάθε υπηρεσίας σε μη ουσιώδης δαπάνες όπως η αγορά νέου γραφειακού εξοπλισμού, εξωτερικών υπηρεσιών, εκπαιδευτικών σεμιναρίων στο εσωτερικό/εξωτερικό κ.α..

(β) Χρονοδιαγράμματα για διαβούλευση και απαντήσεις στους συμμετέχοντες

Οι τέσσερις (4) εβδομάδες κρίνονται ως ικανοποιητικός χρόνος στο βαθμό που υπάρχει έγκαιρη ενημέρωση των άμεσα εμπλεκόμενων φορέων και γενικά της ευρύτερης κυπριακής κοινωνίας. Το ίδιο ισχύει και για την περίοδο των τεσσάρων (4) εβδομάδων για δημοσίευση των απαντήσεων στους συμμετέχοντες.

Σε κάθε περίπτωση, προτείνεται η συμπερίληψη της εξής επιφύλαξης: «Νοείται ότι, σε περίπτωση που είτε η νομοθετική διευθέτηση είτε ο αριθμός των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση το επιβάλλει, δίδεται παράταση που να μην υπερβαίνει τις τέσσερις (4) εβδομάδες για διεξαγωγή της δημόσιας διαβούλευσης και της δημοσίευσης των απαντήσεων αντίστοιχα.».

Επίσης, σημειώνεται πως η τεκμηρίωση για ανατροφοδότηση που δεν ενσωματώθηκε πρέπει να είναι υποχρεωτική διότι αναμένεται να συμβάλει στην αξιοκρατία, εμπιστοσύνη στους θεσμούς και αύξησης της συμμετοχικότητας.

(γ) Έκταση των απαντήσεων

Προτείνεται όπως καθοριστεί έκταση των απαντήσεων. Ειδικότερα, προτείνεται η χρήση όσο το δυνατό πιο στοχευμένων ερωτήσεων, με όριο λέξεων αναλόγως της ερώτησης και σε κάθε περίπτωση όχι πάνω από 500 λέξεις.

Γενικά σχόλια

(α) Οι δημόσιες διαβουλεύσεις να είναι υποχρεωτικές ή τουλάχιστον να τεκμηριώνεται ο λόγος αν δεν γίνονται

Καθιστώντας τις δημόσιες διαβουλεύσεις ως υποχρεωτικές παρέχεται η ευκαιρία για πιο ενεργό συμμετοχή του κοινού, μία προοπτική που δύναται να αντιμετωπίσει την παρούσα δυσπιστία και να επαναφέρει την εμπιστοσύνη αυτού στους δημόσιους φορείς. Είναι χρήσιμο να τονιστεί πως μία τέτοια ενέργεια θα αποφέρει καρπούς τόσο για το κοινό όσο και για τους φορείς λήψης αποφάσεων. Οι δημόσιες διαβουλεύσεις θα επιτρέψουν στο κοινό να εκφράζεται σε ότι αφορά θέματα που εκκρεμούν κατοχύρωσης και έτσι να επηρεάσουν τις διαδικασίες προσδίδοντας σε αυτές επιπλέον γνώση, και κατάρτιση.

Είναι χρήσιμο επίσης να επισημανθεί πως η διαδικασία δημόσιων διαβουλεύσεων μπορεί να λειτουργήσει ως ισχυρό εργαλείο για μία πιο αυξημένη αποδοχή από το κοινό οποιασδήποτε νέας απόφασης. Με γνώμονα το γεγονός πως το κοινό θα συμπεριλαμβάνεται στη διαδικασία με ένα ουσιαστικό και πραγματικά έμπρακτο τρόπο, τότε η πιθανότητα για μεταγενέστερη απόρριψη της απόφασης θα μειωθεί δραματικά, καθώς οποιοιδήποτε ενδοιασμοί και αντιρρήσεις θα λύνονται στο επίπεδο της διαβούλευσης.

Ωστόσο, όπως συμβαίνει και στο Ηνωμένο Βασίλειο, η διακριτική ευχέρεια σε μια συγκεκριμένη υπηρεσία να αποφασίζει σχετικά με τη φύση της κάθε περίπτωσης εάν χρειάζεται να διεξαχθούν οι δημόσιες διαβουλεύσεις είναι θεμιτή. Εντούτοις, στην περίπτωση όπου οι δημόσιες διαβουλεύσεις

δεν κριθούν αναγκαίες, οι αρμόδιοι είναι αναγκαίο να τεκμηριώνουν τους λόγους για την απόφαση αυτή.

(β) Οι δημόσιες διαβουλεύσεις να είναι όσο πιο περιεκτικές γίνεται

Οι δημόσιες διαβουλεύσεις είναι περιεκτικές στο μέγιστο δυνατόν. Ενώ σε διαβουλεύσεις σχετικές με τεχνικές λεπτομέρειες ίσως να χρειαστεί να ζητηθεί η γνώμη εμπειρογνομόνων, όταν απαιτούνται και απόψεις μη ειδικών, θα πρέπει να προσκομίζονται απλούστερα έγγραφα.

Αποφασιστικής σημασίας κρίνεται λοιπόν όπως τα έγγραφα να είναι ξεκάθαρα ως προς τις ερωτήσεις που ζητούν να απαντήσουν ενώ οι εν λόγω ερωτήσεις χρειάζεται να περιορίζονται στον αριθμό που κρίνεται απόλυτα απαραίτητος. Ταυτόχρονα, οι πληροφορίες που θα εμπεριέχονται στις διαβουλεύσεις θα πρέπει να είναι αρκετές ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να αντιληφθούν τα υπό εξέταση ζητήματα και έτσι να μπορούν να παρέχουν επαρκείς και εμπεριστατωμένες απαντήσεις.

Η περιεκτικότητα των δημόσιων διαβουλεύσεων κρίνεται απαραίτητη καθώς μεγαλύτερη συμμετοχή θα επιτυγχάνεται όταν αυτές είναι κατανοητές ως προς το ευρύ κοινό και κατ' επέκτασιν εύκολες ως προς το να απαντηθούν. Αντιθέτως, μακροσκελή έγγραφα και επεξηγήσεις ίσως έχουν αποθαρρυντικό αντίκτυπο και έτσι μειωμένη συμμετοχή.

Περαιτέρω ανάγκη αποτελεί όπως εξετάζεται το πλήρες φάσμα των ανθρώπων, των επιχειρήσεων κ.ο.κ που επηρεάζονται από το υπό εξέταση ζήτημα και να συμπεριλαμβάνονται στη διαδικασία της διαβούλευσης ώστε η διαδικασία να είναι πιο δίκαιη και διαφανής. Στις δημόσιες διαβουλεύσεις πρέπει να συμπεριλαμβάνονται εκπρόσωποι από τις 4 βασικές κατηγορίες παικτών του δημοσίου διαλόγου (φορείς λήψης αποφάσεων, επιχειρήσεις, ακαδημαϊκή κοινότητα, κοινωνία των πολιτών).

(γ) Να γίνεται έγκαιρη ενημέρωση για τη διεξαγωγή των δημόσιων Διαβουλεύσεων

Το ευρύ κοινό θα πρέπει να ενημερώνεται έγκαιρα για τις δημόσιες διαβουλεύσεις που πρόκειται να διεξαχθούν ώστε αυτό να έχει το χρόνο να εξετάσει το υπό εξέταση ζήτημα και να μπορεί να προχωρήσει σε εισηγήσεις/αντιρρήσεις που να διέπονται από την κατάλληλη προσοχή και λεπτομέρεια. Ο σωστός και έγκαιρος προγραμματισμός της δημόσιας διαβούλευσης αποτελεί προϋπόθεση, καθώς συνεισφέρει στην αμοιβαία κατανόηση των ζητημάτων και ερωτημάτων της δημόσιας διαβούλευσης με αποτέλεσμα μία πιο κερδοφόρα συνεργασία μεταξύ των φορέων λήψης αποφάσεων και άλλων ενδιαφερόμενων.

Ως εκ τούτου, η έγκαιρη ενημέρωση αποτελεί αμετάθετο χρέος ώστε το κοινό να μπορεί να δράσει αποτελεσματικά και επαρκώς ως προς τις εκτιμήσεις του ενώ αξίζει να σημειωθεί πως η έγκαιρη ενημέρωση προσδίδει οφέλη και για τους αρμόδιους ολοκλήρωσής του έργου, καθώς ένα εκ των προτέρων χρονοδιάγραμμα μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο για συντονισμό των εν λόγω αρμόδιων.

(δ) Να υπάρχει διαφάνεια στο πως έτυχε χειρισμού η ανατροφοδότηση που λήφθηκε

Όπως ήδη υφίσταται στο ΗΒ, η διαβούλευση θα πρέπει να διευκολύνει τον έλεγχο και ότι τυχόν απαντήσεις και ανατροφοδοτήσεις πρέπει να είναι ορατές μαζί με μια σαφή ένδειξη της κυβερνητικής απάντησης. Αυτή η πρακτική διευρύνει τη διαφάνεια στις διαβουλεύσεις ενώ καθίσταται πιθανή η κριτική από δρώντες που επιλέγουν να συμμετέχουν στη διαβούλευση. Με τη

συγκεκριμένη πρακτική θα αποφεύγονται επίσης επαναλήψεις ανατροφοδοτήσεων στις οποίες ο αρμόδιος φορέας θα χρειαστεί να απαντήσει.

Τέλος, οι ανατροφοδοτήσεις που έχουν ληφθεί συνίσταται όπως να εξηγούνται και πώς αυτές αναδιαμορφώνουν το υπό εξέταση ζήτημα. Ο αριθμός ανατροφοδοτήσεων χρειάζεται επίσης να δημοσιεύεται. Αν αυτή η εισήγηση θεωρηθεί αδύνατη, τότε οι λόγοι που να τεκμηριώνουν αυτήν την αδυναμία θα πρέπει να παρέχονται.

Με εκτίμηση,

Δρ. Νικόλας Κυριακίδης